

MUISTIO

23.6.2015

KVANK / Työn ja päivätöiminnan valiokunta

Aika: Keskiviikko 3.6.2015 klo 10.00-15.00

Paikka: Tulppaanitalo (Kehitysvammaisten Palvelusäätiö ja Kehitysvammaisten Tukiliitto), Pinninkatu 51, 33100 Tampere

Läsnä-/poissaolijat:

Organisaatio	Varsinainen jäsen		Läsnä		Poissa		Varajäsen	
	Sukunimi	Etunimi			Sukunimi	Etunimi	Läsnä	Poissa
Aspa Palvelut Oy	Wallendahl	Sirpa						X
Aspa-säätiö	Ikonen	Eveliina						X
Aula-työkoti	Kullberg	Maria	X		Mänttari	Saija		X
Autismi- ja Aspergerliitto	Parviainen	Tarja			Siiskonen	Katriina		X
Autismisäätiö	Ulander	Ritva			Ekman	Hanna		X
Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	Mäki-Torkko	Marjut						
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri Eksote	Ikäheimonen	Anne	X					
Eteva kuntayhtymä	Luoma	Elli			Repo	Laura-Kaisa		X
Förbundet De Utvecklingsstördas Väi FDUV	Tallberg	Annette						X
Helsingin kaupunki	Pohjanheimo-Vihavainen	Elisabeth			X	Rajamaa Lila		X
Helsingin Kehitysvammatuki 57 ry	Milonoff	Seija	X					
Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsi	Leino	Terttu			X	Vanhatalo Eija		X
Joensuun kaupunki	Malinen	Tuula	X			Tiainen Ulla		X
Jyväskylän kaupunki	Veijalainen	Reijo	X					
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö	Hänninen	Katri	X					
Kehitysvammaisten Tukiliitto	Vuorenpää	Kari			X	Salmela Sanna		X
Kehitysvammaliitto	Ahlstén	Marika	X			Kairi Tea	X	
Keski-Suomen Vammaispalvelusäätiö	Luoma-aho	Sari			X			
Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä	Mustonen-Juopperi	Merja	X			Uusitalo Anita		X
Kouvolan kaupunki	Rinkinen	Pertti			X			
KVPS Tukena Oy	Hyvärinen	Minna			X	Sulonen Jyrki	X	
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä Carea	Pesu	Timo	X					
Kärkulla samkommun						Söderbacka Gunveig	X	
Lahden kaupunki	Antikainen	Elina			X	Tainala Päivi		X

Organisaatio	Varsinainen jäsen		Läsnä		Poissa		Varajäsen	
	Sukunimi	Etunimi			Sukunimi	Etunimi	Läsnä	Poissa
Laptuote-säätiö	Gardemeister	Anna-Kaarina	X		Lehikoinen	Arja		X
Me Itse ry	Osara	Jaana	X					
Nuorten Ystävät -palvelut Oy	Ruonakangas	Santra						
Omaisten edustaja	Sillanpää	Jarmo			X	Lehtonen	Veijo	X
OmaPolku ry	Myllylä	Anne	X			Rantanen	Valtteri	X
Parik-säätiö	Raitio	Juha			X	Sievinen	Taija	X
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Borenius	Jyrki			X	Saranpää	Tarja	X
Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	Laukkanen	Tuomas	X			Tarkkonen	Jaana	X
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri	Lauri-Hettula	Päivi			X	Laitinen	Pentti	X
Rinnekoti-Säätiö	Nevalainen	Lea	X			Granö	Sirpa	X
Sotek-säätiö	Ceder-Lund	Raili			X			
Steg för Steg	Bergholm	Jonas			X			
Tampereen kaupunki	Ruuska	Tuire	X			Räsänen	Marjaana	X
Tampereen kaupunkilähetys ry / Rongankotikeskus	Pääkkö-Topi	Minna	X					
Turun kaupunki	Kiiski	Kaisa			X	Lehtonen	Anita	X
Työnantajasektorin edustaja	Liimatta	Jari			X			
Vaalijalan kuntayhtymä	Mäkinen	Asko	X					
Varsinais-Suomen erityishuolto- piirin kuntayhtymä/ Kehitysvamma- alan tuki- ja osaamiskeskus	Valtonen	Pirjo	X			Koski	Tiina	X
Muut osallistajat								
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö	Rajalahti	Aarne	X					
Varsinais-Suomen erityishuolto- piirin kuntayhtymä/ Kehitysvamma- alan tuki- ja osaamiskeskus	Saare	Sanni	X					
Tulkki				X				
Tulkki				X				

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Pirjo Valtonen avasi kokouksen klo 10.05.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin sellaisenaan.

3. Läsnäolijoiden toteaminen

Läsnä- ja poissaolijat todettiin yllä olevan listan mukaisesti.

4. Edellisen kokouksen muistion tarkistaminen

Edellisen kokouksen muistioon ei ollut huomautettavaa tai korjattavaa.

5. Ajankohtaiset kuulumiset valiokunnan jäsenten parista ja ”maailmalta”

Valiokuntaan on tullut mukaan muutamia uusia jäseniä, joten suoritettiin esittäytymiskierros.

Muut ajankohtaiset kuulumiset: ks. muistion liite 1.

Kelan standardin kommentointia valiokunnan jäsenorganisaatioiden toimesta:

- Riittävästä osaamisesta huolehtiminen
- Vaikeavammaisten henkilöiden näkökulma

ESR-infotilaisuus / Pirjo Valtosen terveiset

- 33 miljoonaa euroa haettavana
- www.rakennerahastot.fi > <https://www.rakennerahastot.fi/sosiaalinen-osallisuus-ja-koyhyiden-torjunta-esr-#.VW6wsEY0Fi0>
- Hakuaika 2 kertaa vuodessa, ensimmäisen kerran syksyllä 2015
 - Syksyn haku päättyy 1.10.2015
- Rahoitusta mahdollista saada 50-80 %, loput omarahoitusta
- Toivotaan monen yhteistyökumppanin – järjestöt, kuntatoimijat, yksityiset palveluntuottajat – välisiä hankehakemuksia
- Erityisnuorten työllistymisen tukeminen?
- Vammaisten tyttöjen ja naisten syrjäytyminen, väkivallan uhka
 - Eteva ja Varsinais-Suomen erityishuoltoapiiri lähtevät valmistelemaan tästä aiheesta hankehakemusta
- Hankerahoituksen hakeminen valiokunnassa työstettävien laatuksien systemaattiseen, valtakunnalliseen jalkauttamiseen?
 - Järjestö(t) hakijana (Kehitysvammaliitto? Kehitysvammaisten Palvelusäätiö?), kunnat kumppaneiksi?
 - Asiakasohjautuvuus myös näkökulmaksi – asiakkaiden polut selviksi
 - Vammaistutkimuksen näkökulma myös mukaan
 - OmaPolku ja Tampereen kaupunki työstäneet elämänhallintaa tukevaa toiminnan pilotointia. Tampereen kaupunki haluaisi pilotoida mallia. Tähän on ollut kehittämiskassa hakusessa. Pilotti alkaa 1.1.2016, 3-vuotinen.
 - Seuranta ja arviointi laatuksien käytännön jalkauttamisesta
 - ESR:ssä vahva painotus kehitetyn toiminnan juurruttamiseen
 - Toivottavaa, että myös tutkimusta mukana hankkeissa
 - **Laatuksien erityisryhmän rinnalle hanketyöryhmä, joka miettii mahdollista hanketta ja rahoituksen hakemista**
 - OmaPolku
 - Rinnekoti-Säätiö
 - Kärkällä kuntayhtymä
 - Eksote
 - Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
 - Kehitysvammaliitto (selvittää mahdollisuutensa/linjansa ESR-rahoituksen hakemisesta)
 - Ryhmä on avoin kaikille valiokunnan jäsenorganisaatioille

- Ryhmän ensimmäinen kokoontuminen: keskiviikko 17.6. klo 10-14, Kehitysvammaisten Palvelusäätiö, Tampere (ks. erilliset viestit asiasta)

Tapaturmavakuuttaminen

- Kuntatoimijoilta (mm. Eksote) on pyydetty tietoja työtoiminnan vakuuttamiskäytännöistä – liittyy esitysdioidissa mainittuun tapaturmavakuuttamisen uudistamiseen

6. Valiokunnan Päiväaikaisen toiminnan nykytila ja tavoitteet -kyselyn yhteenveto ja mahdolliset jatkotoimet

Päätettiin siirtää käsiteltäväksi syksyn kokoukseen.

7. Hankinnat, kilpailuttaminen, hankintalakiuudistus: tilannekatsaus Ts. kehittämistoiminnan johtaja Aarne Rajalahti, Kehitysvammaisten Palvelusäätiö

Ks. muistion liite 2.

Keskustelua:

- Kilpailuttaminen on työlästä, kiinni kuntien hankintaosaamisesta, palvelutuotteet määritelty epäselvästi
- Hinnat nousevat
- Mitä tilaaja hakee palvelulla (esim. päivätoiminta) – tämä usein kilpailutuksessa epäselvää
- Kaupungin oman toiminnan kehittäminen
- Teettää työtä sekä tilaajalle että tuottajalle
- Sopimusten pitäisi olla pidempiä, jotta toimintoja voitaisiin kehittää - pidempi-ajaiset sopimukset myös asiakasryhmämme tarpeet huomioiden
- ”Kilpailuttaminen”-sanon kuuleminen herättää omassaan aina pelkoa
- Palveluntuottajien kilpailutusvalmius: isoilla organisaatioilla kilpailutuksiin erikoistuneita lakimiehiä
- Suurista kansainvälisistä palveluntuottajista ei ole pelkästään huonoa sanottavaa – maailma ei ole tässäkään suhteessa mustavalkoinen
- Asiakkaat eivät pääse vapaasti kulkemaan alueen eri toimijoiden palveluiden välillä – valinnanvapaus ja asiakkaan tarve vahvemiksi
- Miten laatua pystytään käyttämään erottelemaan kilpailutuksissa?
- Jos kilpaillaan pelkästään hinnalla, se polkee myös laatua
- Kilpailutusosaamisen vahvistamisen tarve kunnissa – hankintayksiköiden ja substanssiyksiköiden yhteistyö kilpailutuksen valmistelussa
- Laadun arvioinnin ja valvonnan tulisi olla yhtenäistä, jotta saataisiin selville, pääseekö palveluntuottaja sovittuihin laatutavoitteisiin
- ”Hyvää ja halvalla” – onko tämä mahdollista
- Valvontaresurssin tulisi kasvaa sitä mukaa kun tulee ulkopuolisia palveluntuottajia
- Henkilökohtainen budjetointikaan ei ole ongelmaton tapa palvelujen järjestämiseen – tästä kokemuksia muista maista
- Uhkakuva: isot toimijat saavuttavat monopoliaseman

8. Laatuksriterien yhteistä työstämistä laatuksriterityöryhmän johdolla

Laatuksriterilunnonos: ks. muiston liite 3.

Pienryhmien palaute laatuksriterieistä:

1. Tuki valintojen ja suunnitelmien tekemiseen

- Tietoinen valinta: miten varmistetaan, että on tietoinen valinta, kuka sen varmistaa? Annetaan ihmisten itse muodostaa käsitys siitä, mikä on päätös ja mihin se johtaa. Kokemuksen kautta tietoisuuden lisääminen ja lupa epäonnistua. Vaihtoehtoja riittävästi, mutta myös eri vaihtoehtojen avaaminen, jotta valinta voi olla tietoinen.
- Rajoittaako kilpailuttaminen? Miten paljon oikeasti todellisuudessa on mahdollisuus kokeilla, kun raha liikkuu?
- Lähihenkilöiden tukeminen: miten lähihenkilöitä pystytään tukemaan, miten palveluntuottajat voidaan velvoittaa tähän, miten tämä voidaan resursoida, miten varmistetaan, että henkilö itse määrittää hänelle tärkeät lähihenkilöt?
- Vertaistuki keskustelujen ja koulutusten rinnalla tärkeänä toimintatapana

2. Tuki muutoksiin ja siirtymävaiheisiin

- Tärkeää, että muutokset ja siirtymävaiheet ovat omana kriteerinään ja että lähtökohtana on ihmisten muuttuva elämä.
- Suunnitelmien tekeminen tarpeeksi ajoissa – varoaika tulossa olevalle muutokselle
- Eläkkeelle jäämisen tuki: iso siirtymävaihe, onko tätä huomioitu tässä?
- Suunnitelmien samankaltaisuus tärkeää – yhteistyön tekeminen esim. asumisen ja työn välillä, jotta voidaan tukea toisiamme siirtymävaiheiden tukemisessa.
- Kilpailuttaminen: tuetaanko siirtymiä ihan oikeasti, jos siirtymä onkin toisen palveluntuottajan palvelussa?

3. Tuki lähiyhteisöihin liittymiseen

4. Tuki opintoihin pääsemiseksi

- Selkeät, ymmärrettävät laatuksriterit – jossain määrin jo toteutuvatkin.
- Palveluntuottajalla on aika suuri vastuu! Arki ei ole näin yksinkertaista - palvelujen toteuttamiseen liittyy paljon muitakin toimijoita. Antaako liiaksi viestin siitä, että palveluntuottaja vastaa kaikesta?
- Palvelujen tarjonnassa on alueellisia eroja: esim. tarjolla olevien vaihtoehtojen (esim. opinnot) määrä vaihtelee
- "Toiveiden tynnyri": laatuksriterien ankkurointi arkeen ja taloudellisiin mahdollisuuksiin – laatuksriterit ovat aika idealistiset, "näin pitäisi olla" -tyyppiset
- Entä ne henkilöt, jotka eivät voi osallistua työtoimintaan – miten kriteerit huomioivat heidät?
- Omaiset: yhteistyö suunnittelussa
- Antavatko laatuksriterit toimintakeskuksen ohjaajan työhön konkreettista evästä? Maalataanko liian isolla pensselillä? → Jalkauttaminen: mitä nämä kriteerit tarkoittavat minun arjessani, minun työssäni?

5. Tuki mahdollisimman suuren itsenäisyyden saavuttamiseksi
 - Esimerkkeihin pitäisi lisätä sosiaalinen media ja median hallinta – tämä on erittäin tärkeä.
 - Ovatko lukeminen ja laskeminen relevantteja esimerkkejä? Opetetaanko päivä- ja työtoiminnassa lukemista ja laskemista – tämä edellyttää pedagogista osaamista – onko tämä realistista? Toisaalta: opetuksen voi järjestää myös esim. vapaaehtoistoiminnalla. Toiminnalla voi tukea jo hankittuja lukemisen ja laskemisen taitoja, esim. peleillä. Mahdollisuus harjoittaa, ylläpitää ja kehittää jo hankittuja taitoja. Koulussa opitut taidot unohtuvat helposti päivätoiminnassa.
 - Miten varmistetaan, että palveluntuottaja sitoutuu tavoitteisiin, jos/kun asiakas halutaan pitää palvelussa?
6. Tuki terveyteen ja hyvinvointiin
 - Määrittely: palveluntuottaja on päivän aikana tapahtuvan tuottaja
 - Mitä työterveyshuolto tässä tarkoittaa? Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus työterveyshuollon järjestämisessä (esim. eri kohderyhmiin kuuluvien asiakkaiden osalta)? Lakiperusta ja lain soveltaminen tulee tarkistaa ennen asian kirjaamista laatukriteereihin. (Työterveyshuollon järjestäminen palveluihin osallistuville henkilöille jäi TEOS-työryhmän loppuraportissa jatkovalmistelun asiaksi.)
 - ”Lähtökohtaisesti lähiyhteisössä järjestettävät terapiat” – mitä lähiyhteisöllä tässä tarkoitetaan (vrt. seutukunta, iso maantieteellinen alue)
 - Voitaisiinko käyttää termiä ”Yleiset palvelut”?
7. Tuki ammatillisiin opintoihin tai työhön pääsemiseksi
 - ”Palvelukartta” → laatukriteeri edellyttää palveluntuottajalta laajaa tietämystä eri asioista
 - Velvollisuus selvittää asiakkaan motivaatiota
 - Mielekäs työllistymisen vaihtoehto ei välttämättä toteudu esim. TES:n joustamattomuuden takia
 - Englanninkieliset termit (esim. job shadow) voivat kääntyä itseään vastaan – täytyy olla varovainen niiden kanssa – kielen selkeyttäminen
 - Miten laatukriteerit huomioivat ne henkilöt, jotka eivät suuntaudu työelämään?
8. Tuki itseilmaisuuksiin ja luovuuteen
 - Kolmas sektori vahvasti mukaan – ei välttämättä tarvitse olla kunta
9. Tuki merkityksellisissä rooleissa toimimiseen
 - Palveluntuottaja-sanana avaaminen paremmin. Palveluntuottajan rooli: ”kouluttaa henkilöstöä tukemaan näissä ja näissä asioissa”.
 - Sosiaaliset roolit aukeavat vasta esimerkeissä – esimerkkien pitää olla konkreettisempia ja niitä voisi olla enemmän.
 - Mitä ”millainen toimintatapa tuo millaisenkin roolin” tarkoittaa?
 - Mikä on oikea rooli, mikä on leikkirooli?
 - Onko ”aktiivinen toimija” oikea termi?
 - Kielen selkeyttäminen
10. Tuki palvelujen sisältöihin ja toimintatapoihin vaikuttamiseen
 - Ei kommentoitavaa

Keskustelua:

- Plussaa: ei käytetä passiivimuotoa, vaan on kirjoitettu aika konkreettisesti.
- Konkreettiset esimerkit antavat ideoita siihen, miten kriteerejä voisi toteuttaa.
- Tärkeää pystyä jalkauttamaan niin, että näistä tulisi merkityksellinen kriteeristö.
- Kilpailutuksen asettamat rajoitteet
- Hyvä, että laatukriteereissä on huomioitu kokeilu ennen lopullisen valinnan tekemistä.
- Esimerkit auttavat avaamaan, mistä laatukriteereissä on kyse.
- Mahdollisuudet kouluttautua → tärkeä päästä koulutusta vastaaviin töihin
- Painottuvatko kriteerit liiaksi niille, jotka eivät suuntaudu työelämään? He ovat kuitenkin valtajoukko asiakkaista. Toki heidänkin mieltymyksiään ja mielekästä tekemistä täytyy selvittää, mutta ehkä laatukriteereitä luetaan siten, että ne koskevat vain työelämään suuntaavia henkilöitä. Kannattaisiko ilmaista, mitkä kriteereistä koskevat kaikkia, mitkä vain työelämään suuntaavia?
- Kuka on palveluntuottaja? Mikä on palvelun järjestäjän vastuu? Osaa laatukriteerien sisältämistä asioista tehdään sosiaalityössä. Palveluntuottaja tuottaa sitä palvelua jota kunta tilaa. On yhteistyötä palvelun käyttäjän, palvelun maksajan ja palvelun tuottajan kesken. Mihin palveluntuottajan vastuu päättyy?
- Laatukriteerit työväliseenä myös kunnalle: mitä palvelun pitäisi sisältää.

9. Syksyn kokousten ajankohdat ja sisältöideat

Seuraava kokous pidetään Turussa maanantaina 30.11.2015 klo 10.00-16.00. Tarkoituksena käydä tutustumassa Kårkulla samkommunin Troja-yksikköön (vahvistetaan myöhemmin) sekä pitää kokous Turun keskustassa olevassa Alvarium-kokoustilassa.

10. Muut asiat

Asiakastyytyväisyyskysely – yhteismitallisen välineen kehittäminen

- Testattujen, laajemmassa käytössä olevien kyselyjen kokoaminen yhteen?
- Kuusikkokunnilla käytössä selkokielineen kyselypohja
- Timo Pesu tekee seuraavaan kokoukseen koonnin asiakastyytyväisyyskyselyistä. Timolle (timo.pesu@careafinland.fi) voi lähettää aiheeseen liittyviä kyselyitä ym. aineistoa. Timo laittaa alkusyksystä asiasta muistutusviestin valiokunnalle.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

Liitteet: Liite 1. Kokouksen diaesitys
Liite 2. Arne Rajalahden diaesitys
Liite 3. Laatukriteeriluonnos